Anu Mutanen, OTT, julkisoikeuden apulaisprofessori 13.4.2026

LAUSUNTO EDUSKUNNAN PERUSTUSLAKIVALIOKUNNALLE KANSALAISALOITTEESTA ELOKAPINA MÄÄRÄTTÄVÄ LAKKAUTETTAVAKSI (KAA 1/2025 VP)

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan pyytämänä lausuntona otsikossa mainitusta kansalaisaloitteesta esitän kunnioittavasti seuraavan.

Yleistä

Kansalaisaloitteessa esitetään, että ympäristöjärjestö Elokapina tulee määrätä välittömästi lakkautettavaksi ja Elokapina tulee määritellä järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi tuomioistuimen toimesta. Myös Elonvaalijat Ry tulee lakkauttaa välittömästi ja poistaa yhdistysrekisteristä. Lisäksi esitetään, että rikoslakiin tulee lisätä pykälä, jossa rikollisen toiminnan rahoittaminen on kriminalisoitavaa. Aloitteen perusteluissa viitataan Elokapinan piirissa harjoitettuun kansalaistottelemattomuuteen ja rikolliseen toimintaan ja viranomaisten resurssien kuormittamiseen. Aloitteen mukaan järjestön alkuperäinen tarkoitus toimia ympäristön hyväksi on jäänyt taka-alalle. Aloitteessa väitetään myös, että rahoittamalla Elokapinan rikollista toimintaa Elonvaalijat ry toimii vastoin yhdistyslakia. Lisäksi perusteluissa todetaan, että tällä hetkellä ainoastaan terrorismirikoksen rahoittaminen on rangaistavaa.

Kansalaisaloitteessa on kyse ehdotuksesta lainvalmisteluun ryhtymisestä. Kansalaisaloite ei sisällä lakiehdotusta tai luonnosta lakiehdotukseksi.

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt erityisesti arvioimaan aloitteen sisältöä suhteessa perustuslain 53 §:n 3 momentissa kansalaisaloitteen sisällöstä (lain säätämiseksi) säädettyyn.

Seuraava arvioni rajautuu perustuslakivaliokunnan esittämään kysymykseen.

Arviointiperusta

Kansalaisaloitteesta säädetään perustuslain 53 §:n 3 momentissa (1112/2011). Säännöksen mukaan vähintään viidelläkymmenellätuhannella äänioikeutetulla Suomen kansalaisella on oikeus tehdä eduskunnalle aloite lain säätämiseksi sen mukaan kuin lailla säädetään. Säännöksen perustelujen mukaan kansalaisaloite on suoraa demokratiaa edistävä instituutio. Kansalaisaloitteen todettiin olevan uusi kansalaisten vaikuttamismahdollisuus valtiollisella tasolla. Kyse on edustuksellista demokratiaa täydentävästä vaikuttamiskeinosta, joka tarjoaa äänestäjille mahdollisuuden vaikuttaa suoraan poliittisen päätöksenteon asialistaan ja saada aloitteensa eduskunnan käsiteltäväksi. Kansalaisaloite kytkeytyy kiinteästi perustuslain lähtökohtiin kansanvaltaisesta valtiojärjestyksestä ja kansalaisten osallistumismahdollisuuksista. (HE 60/2010 vp, s. 39/II.)

Perustuslain 2 §:n 2 momenttiin on kirjattu osana kansanvaltaisen valtiojärjestyksen perusperiaatteita yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä

kehittämiseen. Perustuslain 14 §:n 3 momentissa asetetaan julkisen vallan tehtäväksi edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä koskevaan päätöksentekoon. Julkisen vallan on myös perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansalaisaloite voidaan nähdä konkreettisena tapana edistää näiden säännösten tavoitteita nyt myös valtiollisella tasolla (PeVM 9/2010 vp, s. 9/II.)

Perustuslaissa säädetään aloiteoikeuden edellytyksistä ja aloitteen yleisestä kohdentumisesta. Oikeus aloitteen tekemiseen on sidottu äänioikeuteen ja Suomen kansalaisuuteen. Aloite tehdään suoraan eduskunnalle, jolle lainsäädäntövalta muutoinkin kuuluu. Tarkoituksena on, että eduskunnan lainsäädäntötyö pohjautuu edelleen pääsääntöisesti hallituksen esityksiin ja että valtioneuvosto kantaa päävastuun lainvalmistelusta. (HE 60/2010 vp, s. 39/II–40/I.)

Esitöiden mukaan perustuslaissa säädetään aloiteoikeuden kohdentumisesta lainsäädäntöasioihin. Kyse on oikeudesta tehdä aloite lain säätämiseksi. Muut eduskunnan toimivaltaan kuuluvat asiat jäävät aloiteoikeuden ulkopuolelle. Tämä ei kuitenkaan aseta merkittäviä rajoituksia kansalaisten aloiteoikeudelle ottaen huomioon lainsäädännön alan laajuus. Aloite voi koskea voimassa olevan lainsäädännön muuttamista tai kumoamista taikka kokonaan uuden lain säätämistä. Eduskunta voi säätää lain myös asiasta, josta nykyisin säädetään asetustasolla. Kansalaisaloite voi kohdistua myös perustuslain muuttamiseen tai valtiollisen, neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämistä koskevan lain säätämiseen perustuslain 53 §:n 1 momentin mukaisesti. (HE 60/2010 vp, s. 40/I.)

Merkittävimpiä aloiteoikeuden ulkopuolelle jääviä asiaryhmiä ovat kansainvälisten velvoitteiden hyväksyminen ja niiden irtisanomisen hyväksyminen sekä valtion talousarvioasiat. Aloiteoikeuden piiriin kuuluvat kuitenkin myös sellaiset lainsäädäntöasiat, joilla on vaikutuksia valtion talousarvioon. (HE 60/2010 vp, s. 40.)

Säännösehdotus ei aseta tiukkoja perustuslakiin sidottuja vaatimuksia kansalaisaloitteen muodolle. Säännös ja siinä käytetty ilmaisu ”aloite lain säätämiseksi” sisältävät mahdollisuuden niin säädöstekstin muotoon laaditun lakiehdotuksen kuin väljemmin muotoillun, lainvalmistelutoimiin ryhtymistä koskevan ehdotuksen tekemiseen. Kansalaisaloitteen muotovaatimuksista säädetään tavallisen lain tasolla. (HE 60/2010 vp, s. 40/II.)

Lainsäädäntöasioihin kohdentumisen lisäksi aloiteoikeudelle ei myöskään aseteta muita sisällöllisiä rajoituksia. Aloitteen yhdenmukaisuus perustuslain taikka kansainvälisten ihmisoikeuksien tai muiden Suomen kansainvälisten velvoitteiden kanssa jää eduskunnan arvioitavaksi aloitteen käsittelyssä samalla tavoin kuin muissakin lainsäädäntöasioissa. (HE 60/2010 vp, s. 40/II.) Perustuslain 74 §:n mukaan eduskunnan perustuslakivaliokunnan tehtävänä on antaa lausuntonsa sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

Eduskunnalla on velvoite ottaa lainsäädännön mukaisesti tehty kansalaisaloite käsiteltäväkseen. Aloitteen hyväksyminen jää eduskunnan arvioitavaksi samoin kuin mahdolliset muutokset aloitteeseen. Eduskunnan käsittelylle ei ole asetettu erityisiä aikamääreitä. Kansalaisaloitteen muoto – säädöstekstin muotoon laadittu lakiehdotus tai

lainsäädäntötoimeen ryhtymistä koskeva aloite – määrittää aloitteen käsittelyjärjestyksen eduskunnassa joko lainsäätämisjärjestyksessä käsiteltävänä asiana tai ainoan käsittelyn asiana. Kansalaisaloitteen käsittelystä eduskunnassa säädetään tarkemmin eduskunnan työjärjestyksessä. (HE 60/2010 vp, s. 40/II–41/I.)

Perustuslakivaliokunnan mukaan kansalaisaloite täydentää ensisijaisena pidettävää edustuksellista järjestelmää. Eduskunnan lainsäädäntötyö perustuu pääasiallisesti hallituksen esityksiin ja kansanedustajien lakialoitteisiin, mutta kansalaisaloite tuo näiden oheen uuden kansalaisyhteiskunnan aktiivisuuteen nojaavan mahdollisuuden saada lainsäädäntöasia vireille eduskunnassa. Kansalaisaloite voi toimia myös kanavana avata kansalaiskeskustelua ja nostaa uusia kysymyksiä poliittisen keskustelun kohteeksi (ks. PeVM 10/2021 vp**,** kappale 2, PeVM 9/2010 vp, s. 9/II, PeVM 6/2011 vp, s. 2, PeVL 41/2017 vp). Parhaimmillaan kansalaisvaikuttamisen kehittäminen voi osaltaan yleisesti ehkäistä poliittista vieraantumista (PeVM 9/2010 vp, s. 9/II).

Perustuslakivaliokunnan mukaan kansalaisaloitteesta säädetään perustuslain tasolla suhteellisen väljästi. Aloite tehdään eduskunnalle, ja sen edellytyksenä on 50 000 allekirjoitusta äänioikeutetuilta Suomen kansalaisilta. Aloite kohdentuu lainsäädäntöasioihin. Kansalaisaloitteen yksityiskohdat määräytyvät tarkemmin kansalaisaloitteesta annettavassa lainsäädännössä. Siinä säädettävät menettelyt ovat keskeisiä kansalaisaloitteen käyttökelpoisuuden kannalta. Perustuslakivaliokunta on pitänyt tärkeänä, että kansalaisaloitteen tekemiselle ei täydentävässä lainsäädännössä aseteta liian tiukkoja muodollisia vaatimuksia. (PeVM 9/2010 vp, s. 9/II.)

Perustuslaissa asetettu toimeksianto säätää kansalaisaloitteesta lailla on toteutettu kansalaisaloitelailla, jossa säädetään kansalaisaloitteen tekemisessä noudatettavasta menettelystä. Kansalaisaloite sisältää kansalaisaloitelain (12/2012) 4 §:n 1 momentin mukaan lakiehdotuksen tai ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä sekä ehdotuksen perustelut. Lain esitöiden mukaan ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä tarkoittaisi aloitetta, joka ei sisältäisi lakiehdotusta, vaan ehdotuksen siitä, että jostakin asiasta tulisi valtioneuvostossa käynnistää lainvalmistelu. Tällainen aloite rinnastuisi sisällöltään sellaiseen kansanedustajan toimenpidealoitteeseen, joka koskee lainsäädäntöasiaa. (HE 26/2011 vp, s. 27/II.) Aloitteen tulee aina sisältää myös ehdotuksen perustelut. Vaatimus rinnastuu kansanedustajien aloitteisiin, joiden osalta edellytetään myös perustelujen laatimista eduskunnan työjärjestyksen 20 §:n 1 momentin mukaisesti. Perustelujen pituus on sidoksissa ehdotettuun asiaan ja sen laajuuteen. Lähtökohtana tulisi olla, että aloite perustellaan mahdollisimman lyhyesti. Tätä edellytetään myös kansanedustajien aloitteiden perusteluilta (PNE 1/1999 vp, s. 12). Hallituksen esitysten laatimiselle asetettujen ohjeiden mukaisia perusteluja ei edellytettäisi. (HE 26/2011 vp, s. 27/II–28/I.)

Kansalaisaloitelain 4 §:n 2 momentin mukaan samaan aloitteeseen ei saa sisällyttää erilaisia asioita. Esitöiden mukaan samassa aloitteessa ei voi ehdottaa asioita, jotka eivät välittömästi liity toisiinsa, vaan aloitteen tulee kohdistua yhteen säänneltävään asiakokonaisuuteen (HE 26/2011 vp, s. 28/I).

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että uutena instituutiona kansalaisaloitteisiin tulee myös eduskuntakäsittelyssä suhtautua myönteisesti. Niiden käsittely ei toisaalta myöskään saa olla kritiikitöntä. Esimerkiksi selvästi perus- ja ihmisoikeuksien vastaiset aloitteet on valiokunnan mielestä perusteltua jättää valiokunnissa käsittelemättä, vaikka ne muodollisesti saataisiinkin eduskunnassa vireille (PeVM 6/2011 vp, s. 2/II–3/I, ks. myös PeVM 10/2021 vp**,** kappale 3).

Perustuslakivaliokunta on viranomaisten toimivaltuuksia koskevaa sääntelyä arvioidessaan pitänyt lähtökohtana myös sitä, että viranomaisen toimivaltuuksien sääntely on merkityksellistä perustuslain 2 §:n 3 momentissa vahvistetun oikeusvaltioperiaatteen kannalta (ks. esim. PeVL 51/2006 vp, s. 2/I). Julkisen vallan käytön tulee momentin mukaan perustua lakiin, ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Lähtökohtana on, että julkisen vallan käytön tulee olla aina palautettavissa eduskunnan säätämässä laissa olevaan toimivaltaperusteeseen (HE 1/1998 vp, s. 74/II). Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivaltasääntely on valiokunnan käsityksen mukaan yleensä merkityksellistä myös perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien näkökulmasta. (PeVL 51/2006 vp, s. 2/I.)

Valtiollisten tehtävien jakoa määrittelevän perustuslain 3 §:n lähtökohtana on vallan kolmijako lainsäädäntövaltaan, hallitusvaltaan ja tuomiovaltaan. Valtiollisia perustehtäviä ei tosin pyritä perustuslaissa täydellisesti ja puhtaassa muodossa erottamaan toisistaan ja osoittamaan niitä eri valtioelimille (ks. HE 1/1998 vp, s. 75).

Perustuslakivaliokunnan mielestä vastikään eduskunnassa hyväksytyn lain muutosehdotuksen sisältävä kansalaisaloite ei hyvin sovi yhteen sen kansalaisaloitteen säätämisvaiheessa esitetyn tarkoituksen kanssa, että kansalaisaloitteella tuodaan uusia aiheita poliittiseen keskusteluun. Toisaalta lainsäätäjälle kuuluu harkintavaltaa muuttaa lainsäädäntöä kulloisenkin yhteiskuntakehityksen vaatimalla tavalla. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että eduskunnan valiokunnat voivat esimerkiksi hallituksen esitysten käsittelystä poiketen itsenäisesti päättää siitä, ryhtyvätkö ne käsittelemään kansalaisaloitetta ja miten sitä käsitellään. (PeVL 1/2017 vp, s. 2–3, ks. PeVP 103/2016 vp.)

Koska lainsäädännössä on perustuslakivaliokunnan mielestä yleisesti syytä pyrkiä johdonmukaisuuteen ja vakauteen (ks. PeVL 1/2017 vp, s. 2) ja kansalaisaloite koskee lainsäädäntöasioita, ei toimeenpanovallan käytössä tehtyjen päätösten muuttamisen kansalaisaloitteen keinoin katsottu sopivan luontevasti kansalaisaloiteinstituution tarkoitukseen (ks. toimeenpanovallan osalta PeVL 41/2017 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on arvostellut myös kansalaisaloitetta sen suhteen, että siinä lainsäädäntövaltaa ehdotettiin käytettäväksi yksittäisen asian ratkaisemiseksi. Valiokunnan käytännössä lain yksittäistapauksellisuuden ei ole kuitenkaan katsottu merkitsevän suoranaista ristiriitaa perustuslain kanssa. Tätä käsitystä tukee perustuslain 2 §:n 1 momentin korostama eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä. (PeVL 41/2017 vp,s 4, ks. HE 1/1998 vp, s. 73.) Perustuslakivaliokunnan käytännössä lähtökohtana on ylipäätään pidetty sitä, että yksittäistapauksellisten lakien säätämistä on syytä pyrkiä välttämään (ks. PeVL 41/2017 vp, s. 3, PeVL 19/2008 vp). Poikkeuksellisesti lain yksittäistapauksellisuus on kuitenkin voinut olla

muodostamatta estettä sen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Jokelan koulukeskuksen kuolemaan johtaneiden tapahtumien tutkintaa koskevan hallituksen esityksen (HE 51/2008 vp) käsittelyssä valiokunta katsoi, ettei lain yksittäistapauksellisuus muodostunut esteeksi sen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Esityksen perusteluissa lain säätämistä perusteltiin yhtäältä tutkinnassa tarvittavilla toimivaltuuksilla ja toisaalta tutkinnan suorittamisen kiireellisyydellä. Valiokunta hyväksyi perusteet ja totesi, että tapahtuman poikkeuksellinen luonne ja tutkinnan kiireellisyys tekevät lakiehdotuksen antamisen erityislaatuisessa tilanteessa ymmärrettäväksi (ks. PeVL 19/2008 vp).

Arvio

Arvioitavana oleva kansalaisaloite on muodoltaan kansalaisaloitelain 4 §:n 1 momentin mukainen ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä. Aloite koskee otsikkonsa mukaan Elokapinan määräämistä lakkautettavaksi. Aloitteeseen on sisällytetty kansalaisaloitelain 4 §:n 1 momentin mukaiset perustelut. Lyhyissä perusteluissa on nähdäkseni laajennettu aloitteen sisältöä otsikonmukaisesta. Aloitteesta on mielestäni hahmotettavissa kolme ehdotusta:
1. Ympäristöjärjestö Elokapina tulee määrätä välittömästi lakkautettavaksi ja Elokapina tulee määritellä järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi tuomioistuimen toimesta.
2. Elonvaalijat ry tulee lakkauttaa välittömästi ja poistaa yhdistysrekisteristä.
3. Rikoslakiin tulee lisätä pykälä, jossa rikollisen toiminnan rahoittaminen on kriminalisoitavaa.

Kiinnitän ensiksi huomiota aloitteen epäselvyyteen siinä, mitkä kaikki asiat on tarkoitettu lainsäädäntöasioiksi. Aloitteen sanamuotojen perusteella vain viimeksi mainittu ehdotus kriminalisoinniksi on perustuslain 53 §:n 3 momentissa tarkoitettu lainsäädäntöasia. Mikäli kuitenkin on tarkoitettu, että myös kahdesta ensin mainitusta ehdotuksesta säädettäisiin lailla, on niidenkin perustuslainmukaisuus lainsäädäntöasioina arvioitava.

Lisäksi on merkille pantavaa, aloitteen ehdotukset ovat jossakin määrin erilaisia. Nähdäkseni on tulkinnanvaraista, ovatko ehdotukset erilaisia tavalla, joka on ongelmallinen kansalaisaloitelain 4 §:n 2 momentin kannalta siinä, että aloitteeseen ei saa sisällyttää erilaisia asioita. Kyse on siitä, voidaanko katsoa, että määräys yhdistysten lakkauttamisesta ja ehdotus rikollisen toiminnan rahoittamisen kriminalisoinnista kuuluvat yhteen säänneltävään asiakokonaisuuteen, jossa asiat välittömästi liittyvät toisiinsa. Perustuslain 2 §:n 2 momentin, 14 §:n 3 momentin ja 20 §:n 2 momentin mukaisten osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksien turvaamisen näkökohdat sekä perustuslain 22 §:n mukainen velvoite perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseen perustelevat kuitenkin tässä nähdäkseni tulkintaa, jonka mukaan aloitteen ehdotuksen liittyvät riittävästi toisiinsa.

Asia on käsittelyssä perustuslakivaliokunnassa lausuntoasiana. Kyse on siten kansalaisaloitteen perustuslainmukaisuuden kontrollista (ks. PeVM 10/2021 vp, kappale 8, ks. myös PeVP 103/2016 vp).

Ehdotus Elokapinan määräämisestä välittömästi lakkautettavaksi ja määrittelemiseksi järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi tuomioistuimen toimesta sekä Elonvaalijat ry:n lakkauttamisesta koskee perustuslain 3 §:ää valtiollisten tehtävien jaosta sekä 13 §:n 2

momenttia yhdistymisvapaudesta. Perustuslain 13 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on yhdistymisvapaus. Yhdistymisvapauteen sisältyy oikeus ilman lupaa perustaa yhdistys, kuulua tai olla kuulumatta yhdistykseen ja osallistua yhdistyksen toimintaan. Ehdotus on ongelmallinen yhdistymisvapauden näkökulmasta siinä, että sillä puututtaisiin tämän perusoikeuden ytimeen ja yhdistyslaissa tarkemmin säänneltyyn oikeuteen perustaa yhdistys ja olla mukana yhdistyksen toiminnassa. Yhdistyslain 43 §:ssä on säädetty yhdistyksen lakkauttamisesta. Sen mukaan yhdistyksen kotipaikan alioikeus voi syyttäjän, Poliisihallituksen tai yhdistyksen jäsenen kanteesta julistaa yhdistyksen lakkautetuksi 1) jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja; 2) jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin sen säännöissä määrättyä tarkoitusta; tai 3) jos yhdistys toimii vastoin 4 §:ssä tarkoitettua lupaa tai 35 §:n 3 momentin säännöstä. Yhdistyksen lakkauttaminen kuuluu siten tuomioistuimen toimivaltaan. Määräämällä (tai säätämällä lailla) Elokapina tai Elonvaalijat ry lakkautettavaksi ja määrittelemällä Elokapina järjestäytyneeksi rikollisryhmäksi puututtaisiin siten myös perustuslain 3 §:ään siitä, että tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet. Kun perustuslain 53 §:n 3 momentin mukainen kansalaisaloite voi koskea vain lainsäädäntöasioita, sopii tuomiovallan käyttöä koskeva ehdotus huonosti yhteen myös kansalaisaloiteinstituution tarkoituksen kanssa.

Lisäksi huomio kiinnittyy siihen, että yksittäisten yhdistysten lakkauttamisessa olisi kyse yksittäistapauksellisesta sääntelystä. Kysymys on siitä, miten valtiosääntöoikeudellisesti on arvioitava ehdotusta, jossa yleisen lain sijaan ehdotetaan säädettäväksi yksittäisen lainkäyttö- tai hallintoasian ratkaiseva erityislaki. Kansalaisaloite merkitsisi yksittäistapauksellisen lain muodossa tapahtuvaa välitöntä puuttumista tuomiovallan piiriin kuuluvaan asiaan, josta on myös voimassa yleinen lainsäänteley. Myös tältä kannalta ehdotus on ongelmallinen perustuslain 3 §:n kannalta. Lisäksi mielestäni on selvää, että nyt esillä olevaan asiaan ei liity sellaisia poikkeuksellisuuteen ja kiireellisyyteen liittyviä syitä, jotka perustelisivat yksittäistapauksellisen lain tarvetta.

Ehdotus siitä, että rikoslakiin tulee lisätä pykälä, jossa rikollisen toiminnan rahoittaminen on kriminalisoitavaa, on selvästi perustuslain 53 §:n 3 momentissa ja kansalaisaloitelain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu lainsäädäntöasia. Perusteluissa viitataan tämän kriminalisoinnin osalta siihen, että tällä hetkellä ainoastaan terrorismirikoksen rahoittaminen on rangaistavaa. Tältä osin on syytä kiinnittää huomiota siihen, että voimassa olevan rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä (564/2015) on kriminalisoitu järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistuminen. Säännöksen 1 momentin mukaan myös se, joka suoraan tai välillisesti antamalla tai keräämällä varoja järjestäytyneen rikollisryhmän rikollisen toiminnan rahoittamiseksi, on tuomittava järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Ehdotetun kriminalisoinnin osalta on syytä ottaa huomioon perustuslakivaliokunnan kanta siitä, että lainsäädännössä on yleisesti syytä pyrkiä johdonmukaisuuteen ja vakauteen (ks. PeVL 1/2017 vp, s. 2). Kansalaisaloitteessa nostetaan esille tarvetta käsitellä Elokapinan toimintaa järjestäytyneenä rikollisuutena eikä siitä välity käsitystä, jonka mukaan rikoslainsäädännön rangaistussäännöksissä jäisi tarkoitettuun nähden aukkoja.

Viitaten edellä esitettyyn epäselvyyteen siitä, ovatko kaikki kansalaisaloitteen ehdotukset perustuslain 53 §:n 3 momentin mukaisia lainsäädäntöasioita ja kansalaisaloite 4 §:n 2 momentin mukaisesti riittävän samanlaisia, sekä, jos ne sellaisiksi katsotaan, ongelmiin

suhteessa perustuslain 3 §:n mukaiseen valtiollisten tehtävien jakoon, 13 §:n 2 momentin mukaiseen yhdistymisvapauteen sekä siihen, että rikoslain 17 luvun 1 a §:ssä jo on vastaava perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaisen oikeusvaltioperiaatteen ja 8 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen täyttävä kriminalisointi, katson, että aloite tulisi hylätä.

Helsingissä 13.4.2026

Anu Mutanen, OTT, julkisoikeuden apulaisprofessori